

ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Број захтева _____

Датум _____

СЕНАТУ УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ
- Посредством Већа научних области друштвено-хуманистичких наука

ПРЕДЛОГ ЗА ИЗБОР У ЗВАЊЕ РЕДОВНОГ ПРОФЕСОРА
(члан 65 Закона о високом образовању)

**I - ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ ПРЕДЛОЖЕНОМ ЗА ИЗБОР У ЗВАЊЕ
РЕДОВНОГ ПРОФЕСОРА**

1. Име, средње име и презиме кандидата **Александар, Светозар, Илић**
2. Ужа научна, односно уметничка област за коју се наставник бира **Наука о књижевности, предмет Теорија књижевности**
3. Радни однос са пуним или непуним радним временом **пуним**
4. До овог избора кандидат је био у звању **доцента**
у које је први пут изабран **20. 12. 1990.**
за ужу научну, односно уметничку област /наставни предмет **Теорија књижевности**

II - ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ТОКУ ПОСТУПКА ИЗБОРА У ЗВАЊЕ

1. Датум истека изборног периода за који је кандидат изабран у звање **19. 11. 2012.**
2. Датум и место објављивања конкурса **9. 6. 2010.** „Послови“
3. Звање за које је расписан конкурс **редовни професор**

**III - ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ ЗА ПРИПРЕМУ ИЗВЕШТАЈА
И О ИЗВЕШТАЈУ**

1. Назив органа и датум именовања комисије **Изборно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду, 26. 5. 2010.**

2. Састав Комисије за припрему извештаја:

Име и презиме	Звање	Ужа научна, односно уметничка област	Организација у којој је запослен
---------------	-------	--------------------------------------	----------------------------------

- 1) **др Јован Делић**, редовни професор, ужа научна област Српска књижевност, предмет Српска књижевност 20. века, Филолошки факултет Универзитета у Београду;
- 2) **др Слободан Грубачић**, редовни професор у пензији, предмет Немачка књижевност;
- 3) **др Петар Буњак**, редовни професор, ужа научна област Полонистика, предмет Пољска књижевност, Филолошки факултет Универзитета у Београду;
- 4) **др Младен Шукало**, редовни професор, Филозофски факултет Универзитета у Бањој Луци

3. Број пријављених кандидата на конкурс **1**

4. Да ли је било издвојених мишљења чланова комисије **не**

5. Датум стављања извештаја на увид јавности **16. 7. 2010.**

6. Начин (место) објављивања извештаја **огласна табла Факултета, интернет презентација Факултета**

7. Приговори **није било**

IV - ДАТУМ УТВРЂИВАЊА ПРЕДЛОГА ОД СТРАНЕ ИЗБОРНОГ ВЕЋА ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА - 27. 10. 2010. год.

Потврђујем да је поступак утврђивања предлога за избор кандидата **др Александра Илића** у звање **редовног професора** за **ужу научну област Наука о књижевности, предмет Теорија књижевности** вођен у свему у складу са одредбама Закона, Статута Универзитета и Статута факултета и Правилника о начину и поступку стицања звања и заснивања радног односа наставника Универзитета у Београду.

**ДЕКАН
ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА**

Проф. др Александра Вранеш

Прилози:

- 1 Одлука изборног већа факултета о утврђивању предлога за избор у звање; бр. 2602/1 од 1. 11. 2010.
- 2 Реферат комисије о пријављеним кандидатима за избор у звање; бр. 1442/1 од 16. 7. 2010.
- 3 Сажетак реферата комисије о пријављеним кандидатима за избор у звање;
- 4 Доказ о непостојању правоснажне пресуде о околностима из чл. 62.ст.4. Закона

На основу члана 127 и 131 Статута Филолошког факултета Универзитета у Београду и члана 65 Закона о високом образовању, Изборно веће Филолошког факултета на седници одржаној 27. октобра 2010. године, донело је

О Д Л У К У

Изборно веће Филолошког факултета прихвата позитиван извештај Комисије и предлаже да Веће научних области друштвено-хуманистичких наука да мишљење да се др Александар Илић, доцент, може изабрати у звање редовног професора за ужу научну област Наука о књижевности, предмет Теорија књижевности на Катедри за општу књижевност и теорију књижевности Филолошког факултета Универзитета у Београду.

Доставити:

- Именованом-ој,
- Одсеку за опште и правне послове,
- Универзитету у Београду,
- Архиви.

Д Е К А Н
ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА

Проф. др Александра Вранеш

С А Ж Е Т А К
ИЗВЕШТАЈА КОМИСИЈЕ О ПРИЈАВЉЕНИМ
КАНДИДАТИМА ЗА ИЗБОР У ЗВАЊЕ

I - О КОНКУРСУ

Назив факултета: Филолошки факултет
 Ужа научна, односно уметничка област: Наука о књижевности
 Број кандидата који се бирају: 1
 Број пријављених кандидата: 1
 Имена пријављених кандидата:
 1. др Александар Илић
 2.

II - О КАНДИДАТИМА

Под 1.

1) - Основни биографски подаци

- Име, средње име и презиме: Александар (Светозар) Илић
 - Датум и место рођења: 1. 09. 1945, Знојмо, Чехословачка
 - Установа где је запослен: Филолошки факултет
 - Звање/радно место: доцент
 - Научна, односно уметничка област: Наука о књижевности

2) - Стручна биографија, дипломе и звања

Основне студије:

- Назив установе: Филолошки факултет
 - Место и година завршетка: Филолошки факултет, 1971.

Магистеријум:

- Назив установе: Филолошки факултет
 - Место и година завршетка: Филолошки факултет, 1977.
 - Ужа научна, односно уметничка област: Наука о књижевности

Докторат:

- Назив установе: Филолошки факултет
 - Место и година одбране: Филолошки факултет, 1989.
 - Наслов дисертације: Уметничка авангарда и идеологија марксизма-лењинизма
 - Ужа научна, односно уметничка област: Наука о књижевности

Досадашњи избори у наставна и научна звања:

-

3) Објављени радови

Име и презиме: Александар Илић	Звање у које се бира: Редовни професор		Наука о књижевности	
	Број публикација у којима је једини или први аутор		Број публикација у којима је аутор, а није Једини или први	
Научне публикације	пре последњег избора/реизбора	после последњег избора/реизбора	пре последњег избора/реизбора	после последњег избора/реизбора
Рад у водећем научном часопису међународног значаја објављен у целини				
Рад у научном часопису међународног значаја објављен у целини				
Рад у научном часопису националног значаја објављен у целини		1		
Рад у зборнику радова са међународног научног скупа објављен у целини		1		
Рад у зборнику радова са националног научног скупа објављен у целини		4		
Рад у зборнику радова са међународног научног скупа објављен само у изводу (апстракт), а не и у целини				
Рад у зборнику радова са националног научног скупа објављен само у изводу (апстракт), а не и у целини				
Научна монографија, или поглавље у монографији са више аутора		10		
Стручне публикације	Број публикација у којима је једини или први аутор		Број публикација у којима је аутор, а није једини или први	
	пре последњег избора/реизбора	после последњег избора/реизбора	пре последњег избора/реизбора	после последњег избора/реизбора
Рад у стручном часопису или другој периодичној публикацији стручног или општег карактера		5		
Уџбеник, практикум, збирка задатака, или поглавље у публикацији те врсте са више аутора				
Остале стручне публикације (пројекти, софтвер, друго)				

4) - Оцена о резултатима научног, односно уметничког и истраживачког рада

Ова оцена даје се на основу ближих услова за избор у звање наставника у складу са препорукама Националног савета

Кандидат испуњава све услове које препоручује Национални савет за избор у звање редовног професора

5) – Оцена резултата у обезбеђивању научно-наставног подмлатка

Менторство на магистарским и докторским студијама и учешће у комисијама за оцену и одбрану докторске дисертације и изборе у звања

- ментор: кандидат Предраг Бребановић, магистарски рад

- члан комисијама за оцену и одбрану докторске дисертације Адријане Марчетић

- ментор: кандидат Срђан Срдиф, мастер рад

напомена: напомињемо да је Александар Илић од 2001. до 2006. године био изван Универзитета, на дужности амбасадора у Чешкој Републици, те је природно овај моменат у његовој академској биографији најскромнији.

6) – Оцена о резултатима педагошког рада

Обавезно приказати и мишљење студената

По мишљењу колега, Александар Илић је показао ретку способност у настави да студентима приближи на веома разумљив и прихватљив начин најсложенија теоријска питања. Студенти имају лепо мишљење о високом академском односу др Александра Илића према њима, о коректности на испитима и о колегијалној спремности да помогне у консултацијама

7) – Оцена о ангажовању у развоју наставе и других делатности високошколске установе

Импресивна је и напоредост уређивачко-приређивачке и уводничарске делатности др Александра Илића, која је од велике важности за педагошки рад на Универзитету (у његовој библиографији радови из тих области су овде наведени у V групи стручних радова). Да само наведемо његове преводе чешких структуралиста, коментаре и тумачења њихових теоријских позиција и Илићеве студије о чешком структурализму и његовом односу према руском формализму – све је то данас незаобилазна литература на бројним хуманистичким катедрама српских универзитета, али и универзитета у региону, посебно на магистарским и докторским студијама.

Напомена: На исти начин приказати кандидата под 2. и сваког следећег пријављеног кандидата

III – ЗАКЉУЧНО МИШЉЕЊЕ И ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

Као уредник и сарадник студентских гласила, као уредник студентског издавача *Видици*, затим као критичар *Политике* и члан угледних жирија, Александар Илић је био деценијама важан чинилац нашег књижевног а касније и друштвеног живота. Његови доприноси на плану теорије књижевности најзначајнији су у превођењу и тумачењу чешког структурализма. Илићев рад на представљању чешке културе српској, и нешто мање српске чешкој, мораће једног бити предмет академских радова на овом Факултету.

Комисија сматра да број објављених књига и радова, њихова непроцењива важност за наставу на већини катедара Филолошког факултета, несумњиво значајан педагошки рад и резултати у раду са студентима свих академских степена свакако препоручују др Илића за избор у звање редовног професора. Зато чланови Комисије, једногласно и са задовољством, предлажу др Александра Илића за избор у звање редовног професора за ужу научну област Наука о књижевности, предмет Теорија књижевности.

Место и датум: Београд, 13. јул 2010.

ПОТПИСИ
ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

проф. др Јован Делић

проф. др Слободан Грубачић

проф др Петар Буњак

проф др Младен Шукало

Комисија за избор у звање и на радно место редовног професора за наставно-научну област Наука о књижевности (предмет Теорија књижевности).

ИЗБОРНОМ И НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ

На основу Одлуке Изборног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду бр. 1225/1 од 1. 06. 2010. године, а у складу са чланом 65 Закона о високом образовању Републике Србије, и чланом 116 Статута Филолошког факултета Универзитета у Београду, изабрана је Комисија за избор кандидата који су се јавили на конкурс за избор редовног професора за ужу научну област Наука о књижевности, предмет Теорија књижевности, у саставу:

1. др Јован Делић, редовни професор Филолошког факултета у Београду
2. др Слободан Грубачић, редовни професор Филолошког факултета у Београду
3. др Петар Буњак, редовни професор Филолошког факултета у Београду
4. др Младен Шукало, редовни професор Филолошког факултета у Бањој Луци

Част нам је да Изборном и Наставно-научном већу Филолошког факултета у Београду поднесемо следећи

ИЗВЕШТАЈ

На конкурс за радно место редовног професора за предмет Теорија књижевности, објављен у листу Послови бр. 364. од 9. 6. 2010. године, пријавио се један кандидат, др Александар Илић.

Др Александар Илић рођен је у Знојму 1945. године, у тадашњој Чехословачкој, данас Чешка Република. Основно школовање започео је у родном граду, наставио у осмогодишњој школи у Београду – данас Краљ Петар – и завршио у Првој београдској

гимназији. Дипломирао је на Филолошком факултету у Београду 1971. године, на групи за Општу књижевност и теорију књижевности (са оценом 10 на дипломском испиту). На истом факултету завршио је постдипломске студије (просечна оцена 10) и одбранио магистарски рад под насловом *Критика формализма у делу Јана Мукаржовског* 1977. године, пред комисијом у саставу проф. др Ивана Богдановић, проф. др Зоран Гавриловић и проф. Никола Милошевић, као и докторску дисертацију *Уметничка авангарда и идеологија марксизма-лењинизма* 1989. године, пред комисијом у саставу академик Никола Милошевић, проф. др Владета Кошутвић и проф. др Владислава Рибникар.

Од 1975. године Александар Илић ради на Групи за општу књижевност и теорију књижевности као асистент, а од 1990. као доцент. Током своје дугогодишње педагошке каријере предавао је студентима друге године Преглед историје ренесансне књижевности, Ренесансне поетике, Теорију прозе у ренесанси, студентима четврте године о уметничкој авангарди XX века, као и Теорију књижевности за студенте Филолошког факултета ван матичне катедре. Такође, предавао је и на групи за бохемистику историју чешке књижевности XX века, као зналац, критичар и преводилац чешке књижевности.

Александар Илић био је главни уредник листа *Студент* 1969. године и часописа *Видици* 1970-1971. године. Био је уредник едиције *Видика* у којој су се појавиле прве књиге данас угледних писаца (Мирослава Јосића Вишњића, Милисава Савића и других). Био је члан редакције *Књижевних новина* и *Нин*-овог књижевног гласника. Године 1990. био је главни уредник листа *Демократија* и један од оснивача Демократске странке, члан њеног првог Главног и Извршног одбора. Данас је ванпартијац. Члан је Српског ПЕН-а и Удружења књижевника Србије.

Године 1982. добио је награду Милан Богдановић за најбољу књижевну критику, романа *Трен 2* Антонија Исаковића. Године 2004. Министарство културе Чешке Републике доделило му је одликовање *Artis Bohemiae Amicis*, године 2005. Академија наука Чешке Републике доделила му је највише одликовање, медаљу Јозефа Добровског.

Године 2001. постављен је за амбасадора СРЈ, касније СЦГ у Чешкој Републици. Дужност је обављао четири године.

У раздобљу од 2001 – 2005. године Илић је одржао четири предавања на Карловом универзитету у Прагу, три предавања на Масариковом универзитету у Брну, четири предавања у Центру за економију и политику, којим руководи професор Вацлав Клаус, и четири предавања у Институту за међународне односе, којим руководи Јиржи Динстбир. Сва ова предавања била су позитивно коментарисана у прашкој штампи, а два и речима похвале председника Чешке Републике Вацлава Клауса.

Од 2001. до 2005. године Илић је сваке године учествовао на међународној конференцији европских интелектуалаца – дисидената *Форум 2000*, којом руководи Вацлав Хавел.

Године 2005. учествовао је на Међународној конференцији писаца у Прагу којом руководи амерички песник Мајкл Марч. Одржао је уводно предавање о прози Давида Албахарија, а затим заједно са писцем учествовао у широкој дискусији о његовом делу.

Александар Илић је објавио следеће књиге:

1. *На добровољном раду, огледи и критике о српским писцима*, Откровење, Београд, 2000. **P13=5**
2. *Изнана књижевност, огледи и критике о чешким, пољским и руским писцима*, Откровење, Београд, 2000. **P12=7**
3. *Поетизам, оглед о чешком авангардном правцу*, Алфа-Појмовник, Београд, 2000. **P12=7**
4. *Кавез и славуј, историја, теорија и критика чешке авангарде*, Службени гласник, Београд, 2009. **P12=7**
5. *Од форме до структуре, руски формализам-чешки структурализам*, Интерпринт 2010. **P12=7**

Др Александар Илић је аутор једног уџбеника:

1. *О реализму*, избор, предговор и приређивање Александар Илић, Просвета, Нолит, Завод за уџбенике, Београд, 1984.

Илић је учествовао у приређивању или је сам приредио следеће зборнике:

1. *Јун – липањ 1968, документи*, Praxis, Загреб 1969 – заједно са Алијом Хоџићем, Мирославом Јосићем Вишњићем, Илијом Мољковићем, Небојшом Поповим, Лазаром Стојановићем, Витомиром Теофиловићем и Ђорђијем Вуковићем.
2. *Чешки структурализам*, Књижевна критика 3, 1975, Београд-предговор, избор и превод текстова Александар Илић.
3. Зборник радова наставника и студената поводом стогодишњице оснивања и двадесетогодишњице обнављања Катедре за светску књижевност, Филолошки факултет у Београду, 1975.
4. *Vztahy České republiky se Srbskem a Černou Horou– Односи Чешке Републике са Србијом и Црном Гором*, научни пројекат у коме су учествовали Јиржи Динстбир, први министар спољних послова слободне Чехословачке 1989. године и професор Карловог универзитета и Brown Универзитета у САД, Томаш Хробак професор историје Карловог универзитета у Прагу, Александар Илић, доцент Филолошког факултета у Београду, Мирољуб Лабус, професор Правног факултета у Београду, Јан Пеликан, професор историје Карловог универзитета у Прагу, Вацлав Штјепанек, професор славистике Масариковог универзитета у Брну и Јудита Штоурачова, професор Карловог универзитета. Резултат пројекта је истоимени Зборник радова, објављен у Прагу 2004. Илићев прилог је од стр10-16. **P61=1**

Илић је са чешког језика превео - по правилу је и аутор избора и поговора - двадесет књига. Посебно су значајне књиге из области хуманистичких истраживања. Када је реч о књигама из лепе књижевности, значајни су Илићеви поговори - осветљења дела истакнутих чешких писаца двадесетог века.

1. Карел Тајге, *Вашар уметности*, Мала едиција Идеја, Београд, 1977. Предговор – *Тестамент Карела Тајгеа*.
2. Карел Тајге, *Надреализам против струје*, Идеје, 3-4, Београд, 1981. Поговор – *Сукоб на чешкој књижевној левици*.

3. Милан Кундера, *Смешне љубави*, Просвета, Београд, 1981. Поговор – *Шале и збиље Милана Кундере*.
4. Карел Косик, *Дијалектика кризе*, Мала едиција Идеја, Београд 1983. Поговор – *У потрази за социјализмом са људским лицем*.
5. Јарослав Сајферт, *Стуб куге*, Књижевна реч, Београд, 1984. Запис – *Поезије вечни водопад*.
6. Јан Мукаржовски, *Структура песничког језика*, Завод за уџбенике, Београд, 1986. Поговор – *Чешки структурализам и Јан Мукаржовски*.
7. Јан Мукаржовски, *Структура, функција, знак, вредност*, Нолит, Београд 1986. Поговор – *Фазе у развоју теорије Јана Мукаржовског*.
8. Јозеф Шкворецки, *Бас-саксофон и друге приче о цезу*, Просвета, Београд, 1986. Поговор – *Јозеф Шкворецки или судбина анти-идеолошког писца*.
9. Иван Свитак, *Главом кроз зид*, Мала едиција Идеја, Београд, 1986. Поговор – *У потрази за социјализмом са људским лицем 2*.
10. Феликс Водичка, *Проблеми књижевне историје*, Књижевна заједница Новог Сада, Нови Сад, 1987. Поговор – *Структурална књижевна историја Ф. Водичке*.
11. Антоњин Лим, *Догађаји Милоша Формана*, Институт за филм, Београд, 1987.
12. Вацлав Хавел, *Писма Олги*, Просвета, Београд, 1989. Поговор – *Ластавица у јазбини*.
13. Вацлав Хавел, *Пазите!*, Дечје новине, Горњи Милановац, 1990.
14. Вацлав Хавел, *Шест драма*, Нолит, Београд, 1991. Поговор – *Сатирични Левијатан Вацлава Хавела*. **P23=1**

15. Јиржи Динстбир, *Сањарење о Европи*, Дечје новине, Горњи Милановац, 1991.
16. Вацлав Клаус, *Чешки пут*, НЕА, Београд, 1997. Поговор – *Трапави мађионичари и Вацлав Клаус*. **P23=1**
17. Јан Мукаржовски, *Огледи из естетике и поетике*, Завод за уџбенике, Београд 1998. Поговор – *Огледи из естетике и поетике Јана Мукаржовског*. **P23=1**
18. Карел Чапек, *Зоон политикон или о општим стварима*, Стубови културе, Београд, 2001.
19. Иван Свитак, *Буји паји - Марксизам за дечје вртиће, Филозофске басне*, Народна књига, Београд, 2001. Поговор – *Ексцентрични марксиста*. **P23=1**
20. *О реализму, оглед, у Епохе и стилови у српској књижевности XIX и XX век*, Филолошки факултет Београд, Нова светлост Крагујевац, 2002. **P22=2**
21. Јарослав Хашек, *Командант града Бугулме*, поговор *Суштина швејковања*, Београд, Плато, 2003. **P23=1**

Напомињемо да се књиге Тајгеа, Косика, Свитака, Мукаржовског, Водичке, Лима, Динстбира и Клауса, користе као помоћна литература на хуманистичким факултетима Београдског универзитета.

У штампи су још четири превода са поговорима.

1. Карел Чапек, Фердинанд Пероутка и пријатељи, *Зашто нисам комуниста*, Анкета из 1924-1925, Службени гласник, Београд, 2010. Поговор – *Весници критике тоталитаризма—Масарик, Чапек, Пероутка...*
2. *Непозната авангарда*, антологија манифеста чешке авангарде, поговор Александар Илић, Алфа-Појмовник, Београд, 2010.

3. Карел Тајге, *Формализам*, Алфа-Појмовник, Београд 2010. Поговор – *Марксиста који је прихватио формализам и структурализам*.
4. Јан Паточка, *Јеретички есеји*, поговор *Чешки Сократ Јан Паточка*, Издавачка књижарница Зорана Стојановића, Нови Сад и Сремски Карловци, 2010.

Изабрана библиографија критика и огледа:

1. *Књига заблуда I*, критика, Студент, Београд, 1968.
2. *Књига заблуда II*, критика, Студент, Београд, 1968.
3. *О социјалистичком естетизму*, оглед, Књижевна историја, Београд, 1968.
4. *Слобода стваралаштва – начело или дневна заповест*, оглед, Студент, Београд, 1968.
5. *Писмо краљевском географском друштву*, оглед, Видици, Београд, 1969.
6. *Јан Мукаржовски о модерној уметности*, оглед, Зборник радова, Филолошки факултет, Београд, 1975.
7. *О чешком структурализму*, оглед, Књижевна критика, Београд, 1975.
8. *О модерној уметности*, есеј објављиван у наставцима, Књижевна реч, Београд, од 10. октобра 1976. до 25. јуна 1977.
9. *Критика појмова "социјалистички естетизам" и "стварносна проза"*, оглед, Трећи програм, Београд, бр.39, 1978.
10. *Непозната авангарда*, есеј објављиван у наставцима уз избор текстова чешке авангарде, од пролетерске уметности, преко поетизма, до надреализма, Књижевна реч, Београд, бр. 141-154, од 25. III 1980.

11. *Чеслав Милош – песник тихе славе*, оглед, НИН, Београд, 1980.
12. *Два краљевства* (о прози С. Селенића), критика, Политика, Београд, 1981.
13. *Тамна страна месеца* (о прози Б. Јовановић), критика, Политика, Београд, 1981.
14. *Песма без гласа* (о прози О. Давича), критика, Политика, Београд, 1981.
15. *Насмејани ужас* (о прози М. Булатовића), критика, Политика, 1981.
16. *Горки плодови* (о прози Д. Николића), критика, Политика, 1981.
17. *Против анатема* (о књизи В. Лубарде), критика, Политика, 1981.
18. *Дневник очајника* (о прози Б. Милидраговића), критика, Политика, 1981.
19. *Против нетрпељивости* (о књизи Е. Ћимића), критика, Политика, 1982.
20. *У кавезу фанатизма* (о прози С. Селенића), критика, Политика, 1982.
21. *Двоструки обртај* (о роману „Трен 2“ А. Исаковића), критика, Политика, Београд, 1982.
22. *Роман Борислава Пекића „Златно руно“*, оглед, III програм, Београд, 1982.
23. *Буђење из догматског дремежа* (о прози С. Чуића), критика, Политика, Београд, 1982.
24. *Владимир Војнович или надмоћ смеха*, критика, Политика, Београд, 1982.

25. *Стара кокета*, оглед, Књижевна реч, Београд, бр.223-224, 25.XII, 1983.
26. *Анђео смрти*, (о студији Н. Милошевића), критика, Савременик, 1984.
27. *Смех мудрог ђавола* (о прози В. Зупана), критика, Политика, Београд, 1984.
28. *О реализму*, оглед, Просвета, Београд, 1984.
29. *Књижевност и политка*, оглед, НИН-ов Књижевни гласник, Београд, 1984.
30. *Авангарда без илузија*, оглед, НИН-ов књижевни гласник, Београд, 1984.
31. *Славуј слободно пева*, оглед, НИН-ов књижевни гласник, Београд, 1984.
32. *Чеслав Милош – реакционар?* полемика, Интервју, Београд, 1985.
33. *Волтер или Ришеље*, оглед, документи X Конгреса Савеза књижевника Југославије, Београд-Нови Сад, 1985.
34. *Similis simili gaudet*, полемика, Књижевне новине, 1985.
35. *Саздати ноћ*, Просвета, Београд, 1986. Оглед о прози М. Булатовића. Преведено на пољски.
36. *Ели Визел – извештај из пакла*, оглед, НИН, Београд, 1986.
37. *Од Сајферта до Кундере*, оглед, НИН, Београд, 1986.
38. *Исак Башевис Сингер, конзервативни хуманиста*, поговор за роман *Шоше*, БИГЗ, Београд, 1988.
39. *Напуштање утопије*, полемика, Књижевне новине, Београд, 1989.
40. *Социјалистички естетизам или социјални ескапизам?*, оглед, *Новија српска књижевност и критика идеологије*, САНУ, Београд-Ниш, 1989.

41. *Авангардни песници певају Стаљина*, оглед, Књижевне новине, Београд, 1990.
42. *О крхкости знања* (о књизи Н. Милошевића *Психологија знања*), приказ, Књижевна реч, Београд, 1990.
43. *Саздати ноћ*, критика, Књижевност, књ.91, 1991. **Р63=1**
44. *Између социјализма и либерализма*, оглед, III програм, Београд, 1994. **Р63=1**
45. *Присуство Карла Попера*, некролог, Нин, 1994.
46. *Опклада*, глоса, Књижевне новине, 1995.
47. *Киш у Прагу*, приказ, Нин, 1995.
48. *Диференцијална филозофија* (о студији Н. Милошевића *Филозофија и психологија, оглед из диференцијалне филозофије*), приказ, Нин, 1996.
49. *Отишао звезди*, некролог Бохумилу Храбалу, Нин, 1997.
50. *Опора и горка мудрост* (о сећањима Б. Пекића), приказ, Нин, 2000.
51. *Признати грех* (о прози М. Еренрајха), критика, Нин, 2000.
52. *Приче о несрећи* (о прози М. Јосића Вишњића), критика, Нин, 2000.
53. *Тужно, дирљиво* (о прози Д. Михаиловића), критика, НИН, 2001.
54. *Једно сећање, једна књижевна критика* (о прози М. Јосића Вишњића), критика, Зборник *Златни век М. Ј. В.*, Сомбор, 2006. **Р22=2**
55. *Венац критичких радова, Зборник*, (О прози М. Ј. Вишњића), Народна књига, Београд, 2006. **Р22=2**

56. *Приче о несрећи*, (о прози М. Ј. Вишњића), Књижевност бр.1, Београд, 2007. **P63=1**

57. *Мудрост скривена у лепоти* (о прози Б. Храбала), критика, културни додатак Вечерњих новости, 7. новембар 2007.

58. *Пут у слободу*, оглед, у зборнику *Шездесет и осма, личне историје*, Службени гласник и Радио Београд II, Београд 2008. **P63=1**

59. *Успомене, чињенице, упутства, српско-чешка културна сарадња*, критика, Матица Моравска, Брно и Матица српска, Нови Сад, 2010. **P63=1**

Огледи и критике објављени у иностранству:

1. Stworzyc noc, poslowie do Dziel zebranych Miodraga Bulatoviće, Literatura na swiecie, 1. Warsawa, 1986.

2. Zakázaný překladatel, Literární noviny , Praha, 6. IX 1990.

3. Zastavit fanatiky, Literární noviny 8, Praha, 25.unora 1993.

4. Hra na četníky a zlodeje, Literární noviny, 33, Praha, 19.srpna 1993.

5. What' s in the name? The Prague Post, January, 7-13, 2004.

Иако је четири провео на дужности амбасадора у Чешкој Републици, др Александар Илић је био ментор Предрагу Бребановићу и Јелени Петровић при изради њихових магистарских радова, а Срђану Срдићу при изради мастер рада. Био је члан комисије за оцену и одбрану магистарског рада др Адријане Марчетић и члан у више комисија за одбрану мастер радова.

Бодовање за период од задњег избора у звање доцента (1990-2010):

P12(7) x 4 = 28

P13(5) = 5

P22(2) x 3 = 6

P23(1) x 5 = 5
P61(1) = 1
P52(3) x 2 = 6
P63(1) x 5 = 5
укупно: 50

Александар Илић се у пет књига које је објавио, у низу критика и огледа које је написао, у двадесет књига које је приредио, превео и пропратио поговорима, доказао као значајан теоретичар књижевности, истакнути књижевни критичар и незаобилазан посредник између чешке и српске културе.

У књизи *На добровољном раду* Илић је сабрао старије и нове теоријске огледе и књижевне критике посвећене пре свега српској књижевности. Од првих радова, објављиваних још у *Студенту* и *Видицима* 1969. и 1971. године, Илић је занимање за теоријска питања повезивао са одбраном слободе уметничког стваралаштва, у временима када је она била често угрожавана. У теоријским Илићевим радовима могу се уочити утицаји руског формализма, чешког структурализма и херменеутике Николе Милошевића. У том погледу су карактеристични огледи *О социјалистичком естетизму*, *Слобода стваралаштва: начело или дневна заповест?*, *Писмо краљевском географском друштву*, *Критика појмова «социјалистички естетизам» и «стварносна проза»*, *Социјалистички естетизам или социјални ескапиза?* У наведеним огледима Илић се супротставља идеолошком приступу књижевности и уметности и залаже за естетичко вредновање и аутономију књижевног и уметничког стваралаштва. Посебно су занимљиви Илићеви огледи о реализму и о социјалистичком реализму. У оба огледа, Илић доказује исправност Велекове тезе да је реализам, дословно, имитативно схваћен, врста рђаве естетике, јер је књижевност имагинација, и у случајевима када је реч о делима реалистичке мотивације. Оглед о социјалистичком реализму, у коме Илић духовито користи израз Максима Горког *Стара кокета*, представља образложен спој теоријске и конкретне књижевно критичке анализе. Илићева теоријска опредељења повезана су у овој књизи са књижевно критичким настојањима. У низу књижевних критика Илић потврђује теоријске ставове које заступа и брани низ тада идеолошки оспораваних књижевних дела на основу танане естетичко-значењске аргументације. Подсећамо да је Илић као књижевни критичар изабрао незахвалну позицију да две године пише о спорним књигама – спорним, наравно, у време једноумља.

Није случајно да су све те Илићеве критике биле подробно и злонамерно анализване у *Бијелој књизи*, данас већ заслужено заборављеној, а која је садржала списак политички неподобних књига, писаца и интелектуалаца. Поред ове ниске књижевних критика, Илић је написао и опсежан оглед о прози Миодрага Булатовића под насловом *Саздати ноћ*, који се често наводи у литератури о Булатовићу, а преведен је у целости на пољски.

Друга Илићева књига, *Изгнана књижевност* представља врсту паралеле његовој првој књизи. Ако је у првој доследно бранио књижевне вредности српске књижевности од идеолошких напада, то исто је Илић урадио и када је реч о чешким, пољским и руским писцима. У средишту Илићеве пажње су пре свега чешки писци и чешка култура у раздобљу стаљинизма и потоње нормализације после 1968. године. Чешка књижевност и култура, као и пољска и руска, налазиле су се у тежем положају од српске, и углавном су завршавале у самиздату или тамиздату, односно у иностранству. Илић је преводио и тумачио дела пре свега чешких забрањених писаца. И овде у анализи њихових дела препознајемо утицај формализма и структурализма, с тим да Илић проучава не само како је књижевно дело направљено и каква је његова структура, већ се бави и значењима – друштвеним, политичким, психолошким, филозофским. Поред дела уметничке књижевности, Илић у овој књизи осветљава и чешку филозофску мисао, недогматски марксизам Косика и Свитака, структурализам Мукаржовског и Водичке, феноменологију Јана Паточке и либерализам Вацлава Клауса. На тај начин добијамо драгоцен увид у чешку културну историју – Илић нас подробно упознаје са делима најзначајнијих чешких писаца и филозофа XX века. Ако овоме додамо и то да је Илић и превео дела аутора о којима говори у својој књизи, постаје јасно због чега су му у Чешкој Републици за његово изузетно прегнуће додељена два висока одликовања.

Трећа Илићева књига објављена под насловом *Поетизам*, монографија је о специфичном авангардном правцу у чешкој уметности између два светска рата. Илић анализује манифесте поетизма, лирику поетистичких песника, расправе о поетизму, а посебну пажњу поклања делу првог чешког нобеловца, песника Јарослава Сајферта. Илић је својевремено први упознао нашу јавност са делом пољског нобеловца Чеслава Милоша, а то у одређеној мери важи и за дело Јарослава Сајферта. Илић је превео његову најзначајнију песничку збирку *Стуб куге*, а у студији о поетизму указао на формално-значајске вредности Сајфертове

поетистичке лирике. У овој књизи можемо наћи и *Манифест поетизма* Карела Тајгеа, вође чешке авангарде, хронологију поетизма, као и богат ликовни материјал – цртеже Адолфа Хофмајстера који је овековечио главне личности чешке културе између два светска рата.

Четврта Илићева књига *Кавез и славуј* одиста представља капитално дело. Од књиге Станка Ласића *Сукоб на књижевној левици* и Александра Флакера *Руска авангарда*, није се појавило тако обухватно дело посвећено историји, теорији и критици уметничке авангарде. Илићево становиште, међутим, суштински се разликује од Ласићевог и Флакеровог. Везу између уметничке авангарде и утопијских пројеката марксизма-лењинизма Илић сматра кобном. Ту везу Илић испитује у три равни – у равни манифеста, лирике и егзистенција уметника и интелектуалаца авангарде. У поговору Илићевој књизи објављеном под насловом *Драгоцен и незаобилазан прилог науци о књижевности* академик Никола Милошевић је написао: «Колико год, међутим, авангардни писци и теоретичари истицали своју приврженост партији и марксистичко-лењинистичкој идеологији, неће их то спасити од незавидне судбине коју су им у највећем броју случајева припремили та иста партија и та иста идеологија... Они заточеници авангарде који нису умрли физички, умрли су духовно претварајући се у клоунове или у психички потпуно сломљене људе. И тако су, према тачном и сликовитом запажању Илићевом, теоретичари и писци авангарде 'глачали и славили мач од којег ће сами погинути'». Илић је у овој студији показао како идеолошка тенденција разара естетичко-логичку кохеренцију авангардистичких манифеста, како иста та идеолошка тенденција разара естетску кохеренцију, сложеност и вредност авангардистичке лирике, и како служење уметника интелектуалаца тоталитарној утопији разара њихову психу и етику. Посебно су у овој Илићевој књизи упечатљиве анализе песама у којима Илић указује на њихову «поцепаност» - када се у једној песми даровитог песника јављају у исто време вредни стихови и они који ту вредност због дејства идеологије разарају. А то што важи за стихове, показује Илић, важи и за људске животе. За разлику од Ласића и Флакера, Илић је у својој студији дао велики простор и у суштини добронамерним критичарима авангардистичке левнице, онима са друге стране обале, из табора грађанске, демократске деснице. Представља право откриће Илићево навођење низа изванредних текстова чешких грађанских интелектуалаца, међу којима се истичу Карел Чапек и Фердинанд Пероутка, који су упозоравали младе авангардисте – углавном без успеха. Илић

показује и то како су и грађански интелектуалци касније страдали од тоталитаризма. Илић своју студију завршава хуманистичким речима. Каже да је авангарда страдала, «...али су страдали и они који су одувек поседовали демократску свест и савест, генерација чешких демократа, од Т. Г. Масарика, К. Чапека, А. Новака, М. Рутеа, све до Ф. Пероутке који ће умрети 1978. године у Њујорку, у Америци, далеко од своје домовине, коју су му у два маха одузели следбеници два тоталитарна режима.»

«Зато ову повест», каже Илић, «завршавамо посветом: сенима оних који су веровали у заблуду и од ње страдали; али још више сенима оних који у ту заблуду нису веровали, а такође су страдали: јер они су страдали двоструко». Додајемо и то да је Илић у овој студији обухватио историјат од скоро шездесет година једне културе која је била приморана да истрајава у неслободи, да се грчевито бори за свој идентитет и очување естетских и духовних вредности.

Пета Илићева књига, *Од форме до структуре*, представља преглед, теорију и критику повезаности руског формализма и чешког структурализма. Илић истиче да су код нас руски формализам и француски структурализам подробно анализирани и осветљени, те да његова студија треба да допуни наша знања о структуралистичком схватању књижевности и уметности, тако што ће приказати главне идеје прашке школе, односно чешког структурализма. Нагласак у Илићевој студији није толико на руском формализму, колико на структурализму Јана Мукаржовског. Илић испитује преформалистичку и формалистичку фазу у делу Јана Мукаржовског, затим подробно говори о критици раног руског формализма у огледима чешког теоретичара, да би у последњем поглављу своје књиге анализирао семиотику и структурализам Мукаржовског. Посебно је занимљиво то што Илићева студија у целини, од почетка до краја, представља критички дијалог са схватањима Рене Велека – нека од тих схватања Илић прихвата, поједина критикује, а нека и превазилази новим, оригиналним тумачењима. Илићева студија у завршници садржи и подстицајне предлоге методолошког карактера – како разумети, како тумачити и како вредновати књижевност и уметност. Показује се да су Илићево истраживање односа између руског формализма и чешког структурализма, као и његова анализа семиотике и структурализма Мукаржовског, били усмерени ка општем методолошком тумачењу и врсти методолошког упутства. «У књижевно/уметничко дело могу ући најразличитије вредности – уласком у дело оне се естетски преобликују, постају део естетске структуре у којој у што је могуће

већој мери преовлађује естетска доминанта. Ако се естетски идентитет, аутономија и квалитет естетске структуре уважавају, приступи књижевном/уметничком делу са аспекта свих оних вредности које су у њему у датом случају присутне јесу легитимни. Спој естетичког и значењског приступа који смо описали укида тек методолошки одређену, али у суштини неодрживу поделу на спољашњи и унутрашњи приступ проучавању књижевности и уметности. Свако проучавање књижевности и уметности представља спој естетичко-значењске анализе. Наш закључак биће једноставан: уз поштовање аутономије и идентитета књижевног/уметничког дела сваки естетичко-значењски приступ тумачењу дела одговарајући је у оној мери у којој је примерен вредностима и значењима која се у делу појављују. То је главна методолошка поука до које су доспеле критичке расправе о уметности од руског формализма до чешког структурализма».

О књигама и радовима др Александра Илића у целини важи оно што је сажето поводом његове књиге *Кавез и славуј*, написао академик Никола Милошевић:

„Рад Александра Илића представља плод дугогодишњих и мукотрпних истраживања, из пера једног изузетно добро обавештеног аутора, који поседује широку теоријску културу. У својој студији, писаној бритким и ефектним стилем, луцидно и компетентно, Илић је први пут не само код нас него и у свету зналачки и свеобухватно осветлио један по својим књижевнотеоријским, културноисторијским и социјално-психолошким импликацијама необично богат и значајан период модерне културне историје у Чехословачкој из угла кључних књижевних и духовних збивања у земљи са једном од најдужих културних традиција на европском тлу. Рад Александра Илића представља драгоцен и незаобилазан прилог науци о књижевности.“

Декан Филолошког факултета у Београду, др Раде Божовић, расписао је 2001. године конкурс за звање и радно место ванредног професора за Теорију књижевности. На конкурс се јавио само један кандидат, др Александар Илић. Његова пријава заведена је у архиви Филолошког факултета у Београду под бројем 369-1, од 27.02.2001. године. Комисија у саставу др Љубиша Јеремић редовни професор, др Драган Стојановић редовни професор, др Иво Тартаља редовни професор у пензији, требало је да напише реферат. Због одласка др Александара Илића на дужност амбасадора СРЈ-СЦГ у Чешку Републику, где је боравио од 2001. до јесени 2005. године, поступак

је обустављен. На жалост, по повратку на Факултет др Илића, ова несумњива неправда није исправљена.

Као уредник и сарадник студентских гласила, као уредник студентског издавача *Видици*, затим као критичар *Политике* и члан угледних жирија, Александар Илић је био деценијама важан чинилац нашег књижевног а касније и друштвеног живота. Његови доприноси на плану теорије књижевности најзначајнији су у превођењу и тумачењу чешког структурализма. Илићев рад на представљању чешке културе српској, и нешто мање српске чешкој, мораће једног бити предмет академских радова на овом Факултету.

Комисија сматра да број објављених књига и радова, њихова непроцењива важност за наставу на већини катедара Филолошког факултета, несумњиво значајан педагошки рад и резултати у раду са студентима свих академских степена свакако препоручују др Илића за избор у звање редовног професора. Зато чланови Комисије, једногласно и са задовољством, предлажу др Александра Илића за избор у звање редовног професора за ужу научну област Наука о књижевности, предмет Теорија књижевности.

У Београду,
13. јула 2010. год.

КОМИСИЈА:

1. Проф. др Јован Делић
2. Проф. др Слободан Грубачић
3. Проф. др Петар Буњак
4. Проф. др Младен Шукало